

تعیین نیاز غذایی آفتابگردان (رقم اروماوریسکی) در شرایط دیم ولی فیضی اصل^۱

با توجه به توسعه کشت آفتابگردان دیم در استان آذربایجان شرقی بخصوص در مراغه و هشترود لزوم اجرای طرحهای تحقیقاتی که بتواند به برداشت حداکثر دانه و درصد روغن بیشتر و نهایتاً افزایش تولید منطقه کمک نماید، ضروری می‌باشد. از آنجائی که جهت حصول به حداکثر تولید ارقام اصلاح شده در هر منطقه، تأمین نیازهای به زراعی آن لازم می‌باشد، لذا یافتن فرمول کودی مناسب برای نیل به این هدف که نهایتاً منجر به برداشت حداکثر عملکرد ممکنه این رقم و افزایش تولید آن در منطقه خواهد شد، موجب این طرح گردید. این تحقیق به مدت سه سال زراعی در ایستگاه مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم (مراغه) با چهار سطح ازت (۰، ۳۰، ۶۰ و ۹۰ کیلوگرم ازت خالص در هکتار) و چهار سطح فسفر (۰، ۳۰، ۶۰ و ۹۰ کیلوگرم پنتاکسید فسفر در هکتار) بصورت فاکتوریل در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی با سه تکرار به اجراء درآمد. بعلاوه به منظور ارزیابی واکنش آفتابگردان دیم به مصرف کودهای پتاسه در هر تکرار، دو تیمار N30 P30 K45 و N60 P60 K45 نیز در نظر گرفته شد. ازت از منبع اوره همزمان با کاشت و فسفر از منبع سوپر فسفات تریپل و پتاسیم از منبع سولفات پتاسیم تأمین و هر دو کود قبل از کاشت در پاییز سال قبل مصرف گردید. تجزیه مرکب داده‌های سه ساله نشان می‌دهد که تیمار N90 P0 در مجموع با عملکرد ۱۹۸۸ کیلوگرم در هکتار و بعد از آن تیمار N60 P30 با عملکرد ۱۷۵۷ کیلوگرم در هکتار و در نهایت کمترین عملکرد مربوط به تیمار N0 P60 (۹۷۱/۵ کیلوگرم در هکتار) می‌باشد. با توجه به اینکه قابلیت استفاده کود ازته در زمان مصرف آن مخصوصاً در شرایط دیم مؤثر است، به عبارت دیگر گیاهان بیشتر مواد غذایی مورد نیاز خود را توسط جریان توده‌ای از خاک جذب می‌کنند و ازت عمدتاً از طریق جریان توده‌ای به سوی ریشه حرکت می‌کند، لذا مصرف بهاره کود ازته در شرایط دیم منطقه که اکثراً با تنش‌های رطوبتی مواجه است برای گیاه قابل جذب خواهد بود و شاید این اصلی‌ترین دلیل برای پاسخ آفتابگردان به مقادیر بالای ازت (N90) در شرایط دیم منطقه می‌باشد. مصرف ازت و فسفر در این تحقیق اثر محسوسی بر روی درصد روغن دانه آفتابگردان نداشت. نتایج سه ساله داده‌ها نشان می‌دهد که کود پتاسه هیچگونه اثری در افزایش عملکرد دانه و یا درصد روغن آفتابگردان نداشت. در مجموع با در نظر گرفتن مسائل اقتصادی و زیست‌محیطی فرمول کودی N60P30 برای آفتابگردان دیم در منطقه مراغه و هشترود توصیه می‌شود.

^۱ . کارشناس ارشد خاکشناسی مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم (مراغه)